

UČENJE OTROK KOT KOMBINACIJA PONUJENIH VSEBIN, SREDSTEV IN MATERIALOV / Smilja

Novak, vzgojiteljica / Vrtci občine Žalec

UVOD

Otroška igra je ena od pomembnih specifičnih dejavnosti, ki je na različne načine vpletena v Kurikulum za vrtce, tako v načrtovane dejavnosti kot siceršnje življenje otrok v vrtcu (Marjanovič Umek 2001, 4). Uspešno učenje praviloma poteka znotraj OBR (območje bližnjega razvoja). Razlika med otrokovim spontanim učenjem (odvisno je od otrokove razvojne stopnje oziroma zrelosti in je prevladujoče povezano s konstruktivizmom) in učenjem v OBR (odvisno ni le od otrokove razvojne stopnje, temveč tudi od načinov in pristopov spodbujanja otrokovega razvoja, simbolno bogatega okolja, socialnega dialoga, kompetentnejšega partnerja in je prevladujoče povezano s socialnim konstruktivizmom) je tako v količini kot kakovosti znanja. Vzgojitelj se vključuje v različne socialne kontekste, igro, v katerih sproži pri otrocih miselni in govorni konflikt in uspe, če povleče razvoj naprej (Učenje v območju bližnjega, zbornik, Supra 2009, 17).

PRIMERI IZ PRAKSE

Kot izhodišče dejavnosti sem vzela knjigo *Lešnik je moj* (Mojsiceja Podgoršek) in vsebino povezala z različnimi področji kurikuluma. Vsebina knjige se mi je zdela primerna za jesenski čas. Živali si pripravljajo hrano za zimo, vključeni so sadeži, pridelki, ki jih velikokrat uporabljamo pri igri v vrtcu (hruške, lešniki, koruza, slive ...). Prav tako v skupini uporabljam nauke te zgodbe, ki je: kjer se prepirata dva, tretji dobiček ima.

Ves čas se mi je porajalo vprašanje: Kako naj izkoristim matematične dejavnosti kot miselne izzive pri otrocih v starosti 2–3 let?

Ker sem se zavedala, da je naloga vzgojitelja, da otrokom vzbuja in spodbuja zanimanje in radovednost za različne matematične dejavnosti, sem oblikovala cilje in pripravila problemske

situacije, ki bodo otrokom omogočile samostojno iskanje poti do rešitve.

Globalni cilji:

- otrok se seznaja z matematiko v vsakdanjem življenju,
- razvija matematično izražanje, mišljenje in spretnosti,
- matematiko doživlja kot prijetno izkušnjo.

Konkretni cilji:

- otrok šteje kar tako, iz veselja,

- Rabi izraze za primerjanje (veliko, malo, več, manj ...) ter za opisovanje položaja predmetov (zgoraj, spodaj, pod, za ...),
- otrok klasificira in razvršča.

IZVEDBA MATEMATIČNIH DEJAVNOSTI
Razvrščanje

Sadja – zelenjave: plakat, namizne igre, pravo sadje in pridelki. Z otroki smo se pogovarjali o različnem sadju, zelenjavi; kje raste, kakšno je po barvi, okusu, kje ga kupimo itd. Razvrščali so jih v Euler Vennov diagram. Dobili

smo dve skupini – množico sadja in množico zelenjave. Prav tako so razvrščali sadje v množice po eni spremenljivki – barvi.

Spoznavanje prostorskih odnosov

Didaktična igra – Kje živijo živali? (zgoraj, na veji, spodaj, na travi, v zemlji in podobno).

Pet različno velikih hrušk

Otroci so natančno opazovali, ugotavljali razlike in poiskali ustrezno velikost – enakost dveh hrušk.

Vsiljivec v skupini

Otrokom sem v obroč ali košaro pripravila različne buče. Nato sem dodala nov predmet – jabolko. Otroke sem usmerjala, da iščejo vsiljivca, ki se razlikuje od ostalih predmetov. Spodbujala sem jih, da so mi pojasnili svojo odločitev.

Igra s plodovi

Med sprehodom po igralnici (gozd) so otroci nabirali različne plodove: kostanj, lešnike, orehe. Plodove so šteli kar tako, opisovali, poimenovali, primerjali, pobirali v posode, vrečke. Ugotavljali so, katerih je več, manj, malo, veliko. Ugotovili so, da so vrečke postale težke.

Otroke sem opazovala pri igri in raziskovanju. Pri problemskih situacijah sem otroke vodila in jih podpirala pri njihovem iskanju možnih rešitev. Opazovala sem njihovo komunikacijo, pri posameznikih tudi neverbalno. Otroci so doživljali veselje in ponos ob razvijajočih se sposobnostih in spretnostih. V dejavnosti so se otroci zatopili, bili so vztrajni, velikokrat se je razvila sodelovalna igra.

Dejavnosti, povezane z različnimi področji:

- Otroci so poslušali vsebino knjige *Lešnik je moj*. Ob ilustracijah v knjigi smo vsebino večkrat skupaj pripovedovali.
- Otroci so si ogledali lutkovno igro po vsebini, kasneje so se z lutkami igrali tudi sami.

- V igralnici smo ustvarili gozd (Na tla sva nasuli listje, različne veje, plodove. Otroke sva ob zgodbi in instrumentalni glasbi motivirale za ples veveric (otroci so imeli repke).
- Spremenili smo se v ježe (Na hrbet smo pripenjali ščipalke, razvijali fino motoriko, vztrajnost).
- Skakali smo po prostoru (naprej, nazaj – sonožno), se kotalili po blazinah, različnih debelin in velikosti.
- Naučili smo se pesmico *Jesenska* (Nataša Hrastnik) in jo gibalno uprizarjali.
- Otroci so likovno (tiskali s koruzo, orehi; naslikali in oblikovali ježka iz slanega testa) in glasbeno ustvarjali (udarjali oreh ob oreh, naredili ropotuljico – v posodo vtikali lešnike, koruzo – prisluhnili zvokom; peli znane pesmice in podobno).

Pri vsebini knjige *Lešnik je moj* sem ugotovila, da je bilo področje jezika močno prepleteno s področjem matematike, saj se je to navezovalo na spoznavanje novih besed, besednih zvez, ki so jih otroci uporabljali v povezavi z matematičnim mišljenjem. Ravno tako je bilo z matematiko močno povezano tudi področje narave. Otroci so spoznavali živo in neživo naravo, jo primerjali in razvrščali predmete.

ZAKLJUČEK

Zgodnje izkušnje so bile bistvene za razvoj otrokovih misli. Učenje urejanja in razvrščanja je bilo zelo pomembno, saj so z njima otroci razvijali sposobnost opazovanja, iskali so predmete z enako lastnostjo ter poskušali ustvariti red med neurejenostjo.

Klasifikacija je ena temeljnih strategij, s katero otroci organizirajo materiale, ljudi, dogodke, ki so del njihove igre. Prek klasifikacije začnejo otroci vzpostavljati razmerja med podobnimi stvarmi in podobne materiale ter situacije obravnavati enako. Razvrščanje, temeljna dejavnost klasifikacije, je v otrokovi igri pogosto sredstvo do cilja (Hohmann in Weikart 2005, 447).

Japelj Pavešič (2001, 191) meni, da sta urejanje in razvrščanje pomembna zato, ker razvijata abstraktno mišljenje – lastnost je abstraktni pojem in

iskanje splošne lastnosti posamičnih predmetov je ravno tisto, k čemur matematika teži. Otrok urejanje in razvrščanje potrebuje, ker ga sili misliti na matematični način.

Prav tako je bilo pomembno, da smo odrasli otrokom zagotavljali takšno učno okolje, ki je imelo dovolj konkretnih, zanje smiselnih in pomembnih učnih situacij, spodbud. Otroci so imeli dovolj časa, da so odkrivali, raziskovali, spraševali – gradili svoje znanje. Različne učne situacije so otrokom nudile razne zanimive priložnosti za kreativno ustvarjanje, raznolikost izkušenj in možnost dela, ki si ga je vsak otrok prilagodil svojim zmožnostim.

Literatura

Japelj Pavešič Barbara (2001) Matematika. V: *Otrok v vrtcu: priročnik h Kurikulu za vrtce*, Marjanovič Umek Ljubica (ur.), str. 177–193. Maribor: Obzorje.

Marjanovič Umek Ljubica (2001) Psihologija predšolskega otroka. V: *Otrok v vrtcu: priročnik h Kurikulu za vrtce*, Marjanovič Umek Ljubica (ur.), str. 26–54. Maribor: Obzorje.

Hohmann Mary in Weikart David P. (2005) *Vzgoja in učenje predšolskih otrok*. Ljubljana: DZS.

Vrbovšek Betka (ur.) (2009) *Učenje v območju bližnjega razvoja*. Ljubljana: Supra.

